

Digital källkritik

vad innebär det i undervisningen?

Thomas Nygren

UPPSALA
UNIVERSITET

Innehåll

Fejkade nyheters karaktär

Deep fake

Motiv

Enkel

☐ Lång

☐ Skriv ut artikel

fejkade nyheter

fejkade nyheter, *fejknyheter*, *falska nyheter*, engelska *fake news*, fabricerad information som liknar vanliga nyheter till innehåll och form men som skapats i vilseledande syfte.

Uppgifterna presenteras som nyheter för att få människor att tro på osanningar och misstro fakta. Nära besläktat med begreppet fejkade nyheter är alternativ sanning, post-sanning, [filterbubbla](#), [faktaresistens](#) och [konspirationsteorier](#).

Spridningen av fejkade nyheter beskrivs som ett hot mot demokratin

Läs även om

[faktaresistens](#)

[konspirationsteori](#)

[filterbubbla](#)

[desinformation](#)

[marknadsföringslag](#)

[phishing](#)

[nyhet](#)

[forskningsresor](#)

[e-demokrati](#)

[språksociologi](#)

<https://m.facebook.com/story.php...>

Det här är hyde park i london i morse. Där igår var det evenemang av "miljövänner" grupper för att rädda planeten.

🌐 · Betygsätt den här översättningen

👍👎🗨️ 525

84 Comments · 1.8K Shares

I Hyde Park i London
arrangerades i söndags
ett evenemang för miljövänner
med syftet att rädda planeten.
Bildens togs några timmar senare!

**Greta Thunberg
var också där**

Polisen Nyköping

12 juni kl. 10:57 · 🌐

...

POLISEN VARNAR FÖR NARKOTIKA SOM SER UT SOM GODIS!

Vi vill uppmärksamma alla vårdnadshavare, skolpersonal, fritidspersonal –
ALLA!

Den senaste tiden har vi fått in väldigt mycket information gällande
narkotika som ser ut som vanligt godis. I detta fall har det handlat om
gummibjörnar. Gummibjörnarna ser ut som vanliga godisbjörnar,
skillnaden är att de innehåller narkotika.

Idag är det gummibjörnar, imorgon kan det vara något annat. Var
uppmärksamma och prata med era ungdomar!

TILLÄGG: Ofta när man pratar om narkotika i godis är det cannabis (THC)
vilket vi även misstänker att det är i det här fallet. Förundersökning pågår.

👍👎🗨️ 1,1 tn

1,1 tn kommentarer · 6 tn delningar

Verkliga problem

The rise of fatal rumours

The BBC's analysis identified a sharp increase in the number of fatal attacks in 2018. 31 people died in 23 incidents over two years. 20 of these violent mob attacks occurred between April and July 2018.

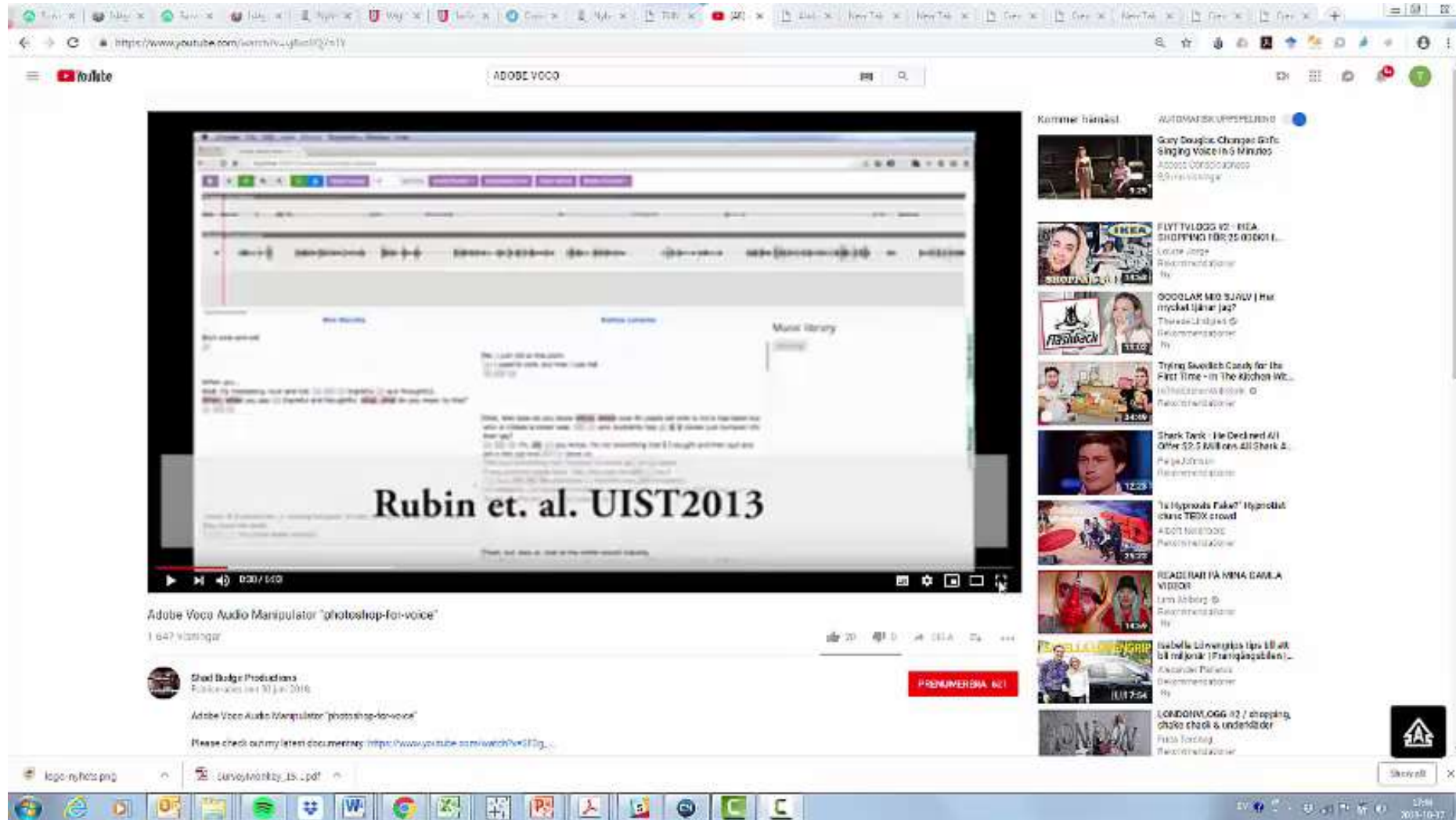
Deep fake

Deep fake

Digitala utmaningar

Digitala utmaningar

0

0

Adobe Voco

https://www.youtube.com/watch?v=Ug1wvT2/n7Y

Adobe Voco

Rubín et. al. UIST2013

Adobe Voco Audio Manipulator "photoshop-for-voice"

1.647 visningar

Shed Budge Productions
Publicerat den 30 jan 2018

Adobe Voco Audio Manipulator "photoshop-for-voice"

Please check out my latest documentary: <https://www.youtube.com/watch?v=Ug1wvT2/n7Y>

PREMIEREN 6:01

Kontrollera historik

AUTOMATISKT SPELNING

Gary Douglas Changes Gifts
Singing Voice in 5 Minutes
Aspect of Goodness
5:29

FLYTTVILDOG K2 - BEA
SHOOTING FOR 25 ONSDAGAR
Lucie Jorge
Rekommendationer
5:18

GOODLAD MED SUND
Huset är fullt av
Theodor & Nils
Rekommendationer
5:18

Tryning Swedish Comedy for the
First Time - in The Kitchen with
Johanna & Nils
Rekommendationer
5:18

Shark Tank - He Declined All
Offer \$2.5 BILLION for All Shark A...
Pajk & Nils
Rekommendationer
5:18

Is Hypnosis Fake? Hypnotist
chess TROX crowd
ASOT 100000
Rekommendationer
5:18

REAGER PÅ NINA GARRA
VIDEO
Linn & Nils
Rekommendationer
5:18

Isabella Löwenhins tips till att
bli rikare (Fransiska) (Svenska)
Rekomendera
5:18

LONDON LOGG #2 / shopping,
choco chok & underhållning
Pajk & Nils
Rekommendationer
5:18

Storleken på problemet?

SCIENCE ADVANCES | RESEARCH ARTICLE

SOCIAL SCIENCES

Less than you think: Prevalence and predictors of fake news dissemination on Facebook

Andrew Guess^{1*}, Jonathan Nagler², Joshua Tucker²

So-called “fake news” has renewed concerns about the prevalence and effects of misinformation in political campaigns. Given the potential for widespread dissemination of this material, we examine the individual-level characteristics associated with sharing false articles during the 2016 U.S. presidential campaign. To do so, we uniquely link an original survey with respondents’ sharing activity as recorded in Facebook profile data. First and foremost, we find that sharing this content was a relatively rare activity. Conservatives were more likely to share articles from fake news domains, which in 2016 were largely pro-Trump in orientation, than liberals or moderates. We also find a strong age effect, which persists after controlling for partisanship and ideology: On average, users over 65 shared nearly seven times as many articles from fake news domains as the youngest age group.

Copyright © 2019
The Authors, some
rights reserved;
exclusive licensee
American Association
for the Advancement
of Science. No claim to
original U.S. Government
Works. Distributed
under a Creative
Commons Attribution
NonCommercial
License 4.0 (CC BY-NC).

Kartläggning av utmaningen

Nyhetsvärderaren medborgarforskning

Hur trovärdiga är ungas nyhetsflöden?

+7000 elever (13-19 yrs) samlade in och granskade

+7000 nyheter

Resultat:

- Unga läser och delar mest trovärdiga nyheter från etablerade medier
- Mest trovärdiga nyheter ofta bakom betalväggar

Nygren, Brounéus & Svensson (2019) Diversity and credibility in young people's news feeds, *Journal of Social Science Education*

Svenskarnas internetvanor: Yngre bättre än äldre på källkritik - Tv4

www.tv4.se/.../svenskarnas-internetvanor-yngre-bättre-än-äldre-på-källkritik-3940207 ▼

19 okt. 2017 - Nu använder mer **än** hälften av alla över 75 år internet. Det visar den årliga undersökningen Svenskar och Internet som presenteras idag torsdag. Men till skillnad från de **unga**, som använder mobilen mest, så föredrar de **äldre** att surfa på datorn. De yngre är också **bättre** på **källkritik** än de **äldre**, som i ...

Chefredaktören: Unga är bättre än äldre på källkritik - Nerikes Allehanda

www.na.se/chefredaktoren-unga-ar-bättre-an-äldre-pa-kallkritik ▼

21 okt. 2017 - Yngre är också mer utbildade i att vara **källkritiska** än vad **äldre** är. Kanske inte så konstigt då yngre numera diskuterar **källkritik** i skolan. Men det är ändå intressant att det är de mer erfarna generationerna som behåller bli **bättre** på att ifrågasätta information och medveten. Inte minst då andelen fe

Yngre ä

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/yngre-är-bättre-på-källkritik>

18 okt. 2017

information

skeptiskt **än äldre** personer, som i större utsträckning anser att det mesta som de tar del av på internet är pålitligt.

Svenska ungdomars självbild: nästan 80% bra på att granska digital information (högstadiet & gymnasiet) (Skolverket 2016)

Unga mer källkritiska på nätet | SVT Nyheter

<https://www.svt.se/nyheter/nyhetstecken/unga-mer-kallkritiska-pa-natet>

19 okt. 2017 - IIS har ställt frågor kring kunskapsnivån och förmågan att värdera innehåll på nätet.

Svaren visar att yngre personer värderar information på internet mer skeptiskt **än äldre** personer, som i större utsträckning anser att det mesta som de tar del av på internet är pålitligt – Vi ser en ganska stor

Det här är Aftonbladets hemsida. Sidan innehåller nyheter och reklam. Markera nedan de artiklar med pilar som du tror är **nyheter**

21%

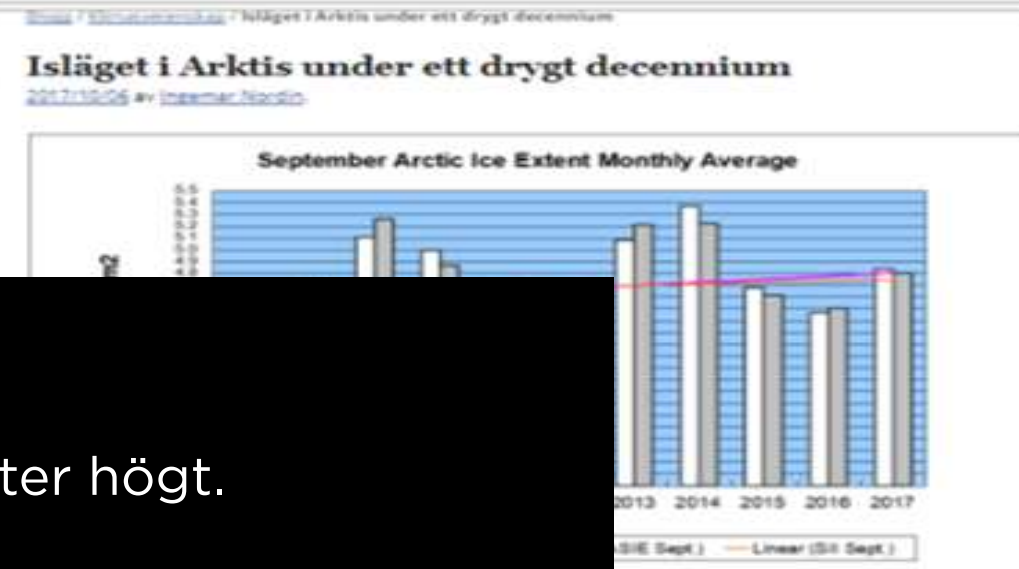
85%

63%

25%

42%

Regeringen motverkar ambitiösa klimat- och energimål

1. De som är bra på digital källkritik:

- i) skattar tillgång till pålitliga nyheter högt.
- ii) har högre utbildning
- iii) läst särskilt humaniora & konst och naturvetenskap
- iv) jobbat med källkritik

2. De som är dåliga på digital källkritik:

- i) yngre som ser sig som bra på att hitta information på nätet
- ii) anser att information på nätet är trovärdig

Nygren & Guath, 2019
Guath & Nygren WiP

23

Försvar mot manipulation och desinformation

Kritiskt tänkande

”en målmedveten självkontrollerande värderande slutsats som resultat av tolkning, analys och utvärdering av de bevis och konceptuella, metodologiska, kriteriologiska eller kontextuella överväganden som slutsatsen bygger på” (Facione, 1990, min översättning).

”en målmedveten självkontrollerande värderande slutsats som resultat av tolkning, analys och utvärdering av de bevis och konceptuella, metodologiska, kriteriologiska eller kontextuella överväganden som slutsatsen bygger på” (Facione, 1990, min översättning).

ull ett extrainsatt styrelsemöte likt gårdagens, där 6 medlemmar ur partiet avstängdes med anknytning

till det gamla ungdomspartiet SDU.

Bryter mot alla kriterier.

bedragit oss i decennier. Nu vill de ha ditt förtroende igen.

Den 9e september är det val

Kritiskt tänkande i historia

Document B

The Declaration of the Rights of Woman by Marie Gouze [published under the pseudonym Olympe de Gouges], September 1791, Paris, France.

Mothers, daughters, sisters, female representatives of the nation ask to be constituted as a national assembly. Considering that ignorance, neglect, or contempt for the rights of woman are the sole causes of public misfortunes and governmental corruption, they have resolved to set forth in a solemn declaration the natural, inalienable, and sacred rights of woman ...

In consequence, the sex that is superior in beauty as in courage, needed in maternal duties, in the presence and under the auspices of the Supreme Being, the following rights of woman and the citizeness.

1. Woman is born free and remains equal to man in rights. Social distinctions may be based only on common utility.
2. The purpose of all political association is the preservation of the absolute rights of woman and man. These rights are liberty, property, security, and especially resistance to oppression.

Document B

The Declaration of the Rights of Woman by Marie Gouze [published under the pseudonym Olympe de Gouges], September 1791, Paris, France.

Mothers, daughters, sisters, female representatives of the nation ask to be constituted as a national assembly. Considering that ignorance, neglect, or contempt for the rights of woman are the sole causes of public misfortunes and governmental corruption, they have resolved to set forth in a solemn declaration the natural, inalienable, and sacred rights of woman ...

In consequence, the sex that is superior in beauty as in courage, needed in maternal duties, in the presence and under the auspices of the Supreme Being, the following rights of woman and the citizeness.

Woman is born free and remains equal to man in rights. Social distinctions may be based only on common utility.

The purpose of all political association is the preservation of the absolute rights of woman and man. These rights are liberty, property, security, and especially resistance to oppression.

3. The principle of all power rests essentially in the nation, which is but the reuniting

Experters kritiska tänkande

Table 1. Summary of Differences in Disciplinary Reading Processes

	History	Chemistry	Mathematics
Source: Consideration of text's origin and author's perspective	Evaluate and thoroughly interpret text from multiple perspectives	Use of source as a text selection; focus on one perspective	Active effort to not use source as a text selection
Contextualization: Consideration of what influenced the text and its influences on it	Important interpretive device: knew and when they knew it	Time placement of source is important; value of information given the rapid changes in scientific information; some evidence of contextualization with other theories	Text is not contextualized for its time
Corroboration: Verification of text's accuracy and consistency with other sources	Intertextual connections are important; interpreting perspective differences	Text is corroborated to identify material/metoder?	Text is not corroborated; jfr förkunskap ej missförstånd

Cynthia Shanahan, Timothy Shanahan & Cynthia Misischia 2011

Kritiskt tänkande i kursplaner och nationella prov

- Svenska: sammanföra & tolka; granska & värdera
- Historia: tolka historiebruk; granska & värdera
- Fysik: granska & ta ställning om samhällsfrågor; genomföra systematiska undersökningar
- Matematik: tolka & värdera data och problemlösningsstrategier

Elevers provsvar

Group	Sex	SVP3	SVP4	FYSH	FYIN	M20D	HIKK	HIBR	Summa
9D	F	20	15	20	20	20	20	20	135
9B	F	15	20	20	20	20	20	15	130
9B	F	15	15	20	20	20	20	20	130
9C	M	20	10	20	20	20	20	20	130
9B	M	20	10	20	20	20	15	20	125
9B	F	20	10	20	20	15	15	20	120
9B	F	20	10	20	20	15	15	20	120
9B	F	20	10	20	20	20	15	15	120
9A	F	15	15	20	20	15	15	15	115
9C	M	20	15	15	15	15	15	20	115
9D	F	20	15	15	15	20	15	15	115
9B	M	20	15	15	15	10	15	20	110
9B	F	15	10	20	20	15	15	15	110
9B	M	15	10	20	15	20	15	15	110
9C	F	20	10	15	15	20	15	15	110
9D	M	10	20	20	20	10	15	15	110
9D	M	15	0	20	20	20	15	20	110
9A	F	20	0	20	15	15	20	15	105
9A	F	15	0	20	20	15	20	15	105
9A	M	10	10	20	20	15	15	15	105
9A	M	10	10	10	20	20	20	15	105
9B	M	15	0	20	20	15	15	20	105
9B	M	10	20	15	15	15	15	15	105
9B	F	10	15	15	20	10	15	20	105
9A	F	15	20	10	15	10	15	15	100

Group	Sex	SVP3	SVP4	FYSH	FYIN	M20D	HIKK	HIBR	Summa
9D	F	20	15	20	20	20	20	20	135
9B	F	15	20	20	20	20	20	15	130
9B	F	15	15	20	20	20	20	20	130
9C	M	20	10	20	20	20	20	20	130
9B	M	20	10	20	20	20	15	20	125
9B	F	20	10	20	20	15	15	20	120
9B	F	20	10	20	20	15	15	20	120
9B	F	20	10	20	20	20	15	15	120
9A	F	15	15	20	20	15	15	15	115
9C	M	20	15	15	15	15	15	20	115
9D	F	20	15	15	15	20	15	15	115
9B	M	20	15	15	15	10	15	20	110
9B	F	15	10	20	20	15	15	15	110
9B	M	15	10	20	15	20	15	15	110
9C	F	20	10	15	15	20	15	15	110
9D	M	10	20	20	20	10	15	15	110
9D	M	15	0	20	20	20	15	20	110
9A	F	20	0	20	15	15	20	15	105
9A	F	15	0	20	20	15	20	15	105
9A	M	10	10	20	20	15	15	15	105
9A	M	10	10	10	20	20	20	15	105
9B	M	15	0	20	20	15	15	20	105
9B	M	10	20	15	15	15	15	15	105
9B	F	10	15	15	20	10	15	20	105
9A	F	15	20	10	15	10	15	15	100
9B	F	15	20	0	15	15	20	15	100
9B	F	15	0	20	20	15	15	15	100
9C	F	20	15	10	10	15	15	15	100
9C	F	20	20	15	10	10	10	15	100
9C	F	20	0	15	15	20	10	15	95
9C	F	20	0	10	15	20	15	15	95
9C	F	20	0	10	15	20	15	15	95
9D	F	10	10	10	15	20	15	15	95
9D	M	10	0	15	20	20	15	15	95
9A	F	15	10	10	20	10	15	10	90
9A	F	10	0	15	20	15	15	15	90
9A	M	15	0	15	15	15	15	15	90
9B	F	10	10	15	15	15	10	15	90
9B	F	15	0	15	15	20	10	15	90
9C	M	15	10	10	15	10	15	15	90
9D	F	15	0	15	20	10	15	15	90
9A	F	15	15	10	15	10	10	10	85
9A	M	0	0	20	20	15	15	15	85
9C	F	15	0	15	15	10	15	15	85
9C	F	15	0	15	15	15	10	15	85
9D	M	10	0	15	20	15	15	10	85
9A	F	10	0	10	15	15	15	15	80
9B	F	10	0	15	15	15	15	10	80
9B	M	20	0	10	15	10	10	15	80
9D	M	10	10	15	15	10	10	10	80
9B	M	10	0	15	15	10	15	10	75
9C	M	20	0	15	10	10	10	10	75
9D	F	10	0	15	15	10	10	15	75
9D	F	10	0	10	20	15	10	10	75
9D	F	10	0	15	10	15	10	15	75
9D	F	10	0	15	10	10	15	15	75
9B	M	10	0	15	15	10	10	10	70
9C	M	10	0	10	15	10	15	10	70
9C	M	10	0	10	15	15	10	10	70
9C	F	10	0	10	15	10	15	10	70
9A	F	15	0	10	15	0	15	10	65
9A	F	10	0	10	15	10	10	10	65
9A	M	0	0	10	15	10	15	15	65
9B	F	10	0	15	15	0	10	15	65
9B	M	0	0	10	15	10	15	15	65
9D	M	0	10	10	15	10	10	10	65
9A	M	0	0	10	15	10	10	15	60
9A	F	10	0	10	0	10	15	15	60
9B	M	10	0	10	15	10	15	0	60
9D	M	0	0	15	15	10	10	10	60
9D	F	10	0	10	10	10	10	10	60
9D	M	0	0	10	15	10	10	15	60
9A	F	0	0	10	15	10	10	10	55
9A	F	0	0	10	15	10	10	10	55
9B	M	0	0	10	15	10	10	10	55
9D	F	0	0	10	15	10	10	10	55
9D	M	0	0	10	15	10	10	10	55
9A	F	0	0	10	15	10	0	10	45

Group	Sex	SVP3	SVP4	FYSH	FYIN	M20D	HIKK	HIBR	Summa
9D	F	20	15	20	20	20	20	20	135
9B	F	15	20	20	20	20	20	15	130
9B	F	15	15	20	20	20	20	20	130
9C	M	20	10	20	20	20	20	20	130
9B	M	20	10	20	20	20	15	20	125
9B	F	20	10	20	20	15	15	20	120
9B	F	20	10	20	20	15	15	20	120
9B	F	20	10	20	20	20	15	15	120
9A	F	15	15	20	20	15	15	15	115
9C	M	20	15	15	15	15	15	20	115
9D	F	20	15	15	15	20	15	15	115
9B	M	20	15	15	15	10	15	20	110
9B	F	15	10	20	20	15	15	15	110
9B	M	15	10	20	15	20	15	15	110
9C	F	20	10	15	15	20	15	15	110
9D	M	10	20	20	20	10	15	15	110
9D	M	15	0	20	20	20	15	20	110
9A	F	20	0	20	15	15	20	15	105
9A	F	15	0	20	20	15	20	15	105
9A	M	10	10	20	20	15	15	15	105
9A	M	10	10	10	20	20	20	15	105
9B	M	15	0	20	20	15	15	20	105
9B	M	10	20	15	15	15	15	15	105
9B	F	10	15	15	20	10	15	20	105
9A	F	15	20	10	15	10	15	15	100
9B	F	15	20	0	15	15	20	15	100
9B	F	15	0	20	20	15	15	15	100
9C	F	20	15	10	10	15	15	15	100
9C	F	20	20	15	10	10	10	15	100
9C	F	20	0	15	15	20	10	15	95
9C	F	20	0	10	15	20	15	15	95
9C	F	20	0	10	15	20	15	15	95
9D	F	10	10	10	15	20	15	15	95
9D	M	10	0	15	20	20	15	15	95
9A	F	15	10	10	20	10	15	10	90
9A	F	10	0	15	20	15	15	15	90
9A	M	15	0	15	15	15	15	15	90
9B	F	10	10	15	15	15	10	15	90
9B	F	15	0	15	15	20	10	15	90
9C	M	15	10	10	15	10	15	15	90
9D	F	15	0	15	20	10	15	15	90
9A	F	15	15	10	15	10	10	10	85
9A	M	0	0	20	20	15	15	15	85
9C	F	15	0	15	15	10	15	15	85
9C	F	15	0	15	15	15	10	15	85
9D	M	10	0	15	20	15	15	10	85
9A	F	10	0	10	15	15	15	15	80
9B	F	10	0	15	15	15	15	10	80
9B	M	20	0	10	15	10	10	15	80
9D	M	10	10	15	15	10	10	10	80
9B	M	10	0	15	15	10	15	10	75
9C	M	20	0	15	10	10	10	10	75
9D	F	10	0	15	15	10	10	15	75
9D	F	10	0	10	20	15	10	10	75
9D	F	10	0	15	10	15	10	15	75
9D	F	10	0	15	10	10	15	15	75
9B	M	10	0	15	15	10	10	10	70
9C	M	10	0	10	15	10	15	10	70
9C	M	10	0	10	15	15	10	10	70
9C	F	10	0	10	15	10	15	10	70
9A	F	15	0	10	15	0	15	10	65
9A	F	10	0	10	15	10	10	10	65
9A	M	0	0	10	15	10	15	15	65
9B	F	10	0	15	15	0	10	15	65
9B	M	0	0	10	15	10	15	15	65
9D	M	0	10	10	15	10	10	10	65
9A	M	0	0	10	15	10	10	15	60
9A	F	10	0	10	0	10	15	15	60
9B	M	10	0	10	15	10	15	0	60
9D	M	0	0	15	15	10	10	10	60
9D	F	10	0	10	10	10	10	10	60
9D	M	0	0	10	15	10	10	15	60
9A	F	0	0	10	15	10	10	10	55
9A	F	0	0	10	15	10	10	10	55
9B	M	0	0	10	15	10	10	10	55
9D	F	0	0	10	15	10	10	10	55
9D	M	0	0	10	15	10	10	10	55
9A	F	0	0	10	15	10	10	10	45

	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11
V1	1.0000000	0.3575870	0.3583033	0.1805752	0.4577861	0.3509941	0.4643477	0.6440539	0.4084638	0.4471123	0.4953869
V2	0.3575870	1.0000000	0.2353491	0.2200464	0.3876629	0.3626552	0.3975336	0.4117724	0.3314330	0.4086533	0.3278579
V3	0.3583033	0.2353491	1.0000000	0.5363891	0.6156115	0.3614002	0.5332334	0.4254548	0.6425098	0.5969431	0.5059665
V4	0.1805752	0.2200464	0.5363891	1.0000000	0.4522998	0.5107553	0.3901202	0.2938088	0.6278709	0.5842443	0.4829815
V5	0.4577861	0.3876629	0.6156115	0.4522998	1.0000000	0.4240409	0.4933762	0.5674984	0.7455721	0.7449577	0.6045624
V6	0.3509941	0.3626552	0.3614002	0.5107553	0.4240409	1.0000000	0.5018972	0.5910714	0.6066660	0.6251488	0.7040294
V7	0.4643477	0.3975336	0.5332334	0.3901202	0.4933762	0.5018972	1.0000000	0.6606687	0.6073880	0.5632614	0.6507347
V8	0.6440539	0.4117724	0.4254548	0.2938088	0.5674984	0.5910714	0.6606687	1.0000000	0.6247308	0.6006694	0.6915950
V9	0.4084638	0.3314330	0.6425098	0.6278709	0.7455721	0.6066660	0.6073880	0.6247308	1.0000000	0.8764209	0.7533463
V10	0.4471123	0.4086533	0.5969431	0.5842443	0.7449577	0.6251488	0.5632614	0.6006694	0.8764209	1.0000000	0.6978158
V11	0.4953869	0.3278579	0.5059665	0.4829815	0.6045624	0.7040294	0.6507347	0.6915950	0.7533463	0.6978158	1.0000000

- Tydligast samband med ämnesbetyg

Nygren, T., Haglund, J., Samuelsson, C. R., Af Geijerstam, Å., & Prytz, J. (2019). Critical thinking in national tests across four subjects in Swedish compulsory school. *Education Inquiry*.

Kritiskt tänkande i praktiken

- Kritisera inte närvarande elevers lösningar (matematik)
- Argumentera utifrån någon annans perspektiv (fysik)
- Strukturerad tolkning av texter (svenska)
- Arbeta aktivt med motstridiga uppgifter (historia)

Nygren et al WiP

Experter & novisers digitala källkritik

Försvar mot desinformation

Försvar mot manipulation och desinformation

Läsa lateralt som ett proffs

Vem står bakom informationen?

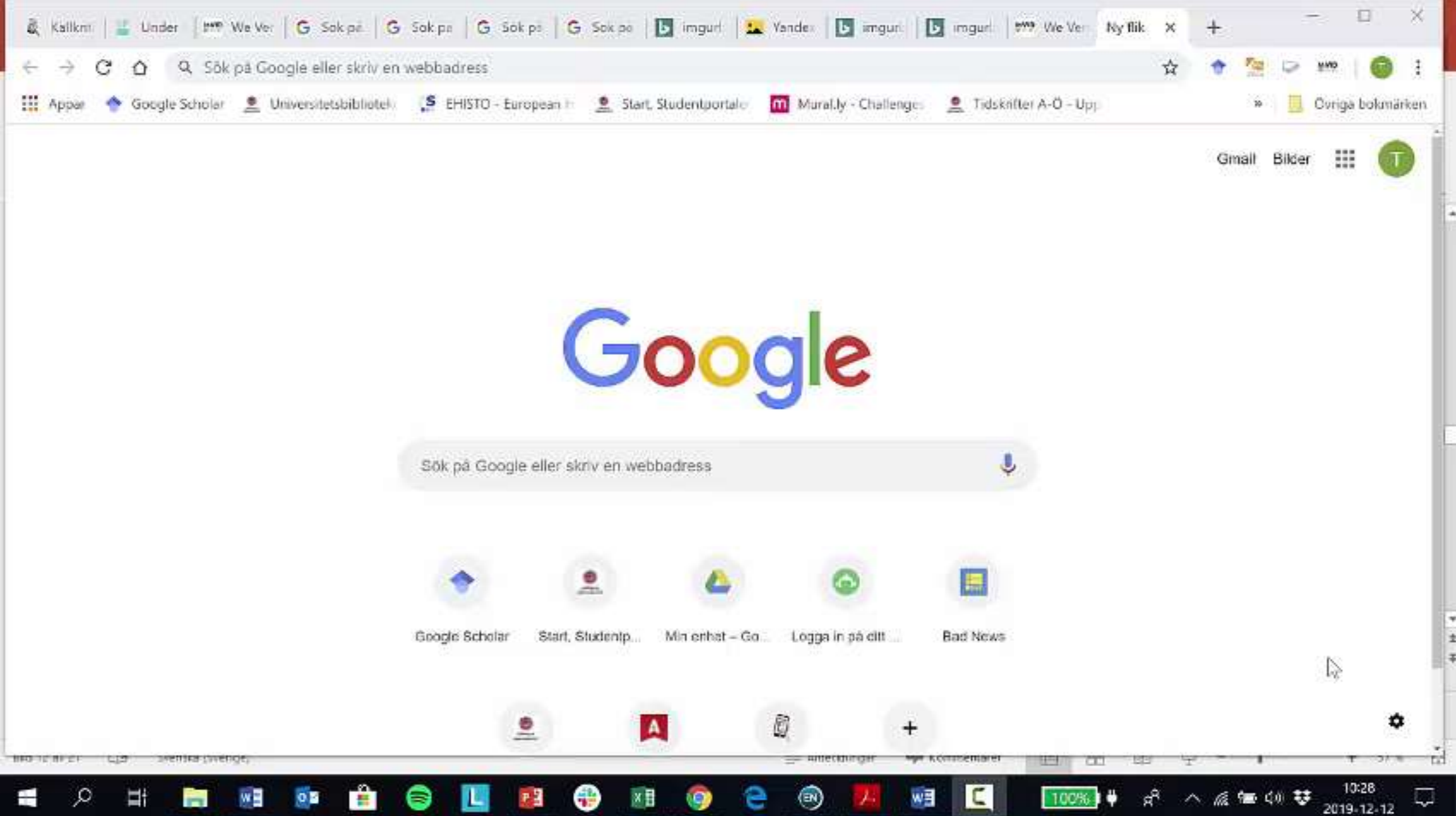
Vilka bevis finns?

Vad säger andra oberoende källor?

Försvar mot manipulation och desinformation

Läsa lateralt som ett proffs: Omvänd bildsök med

ÄR DET TROVÄRDIGT, VINKLAT ELLER FALSKT?

Vem ligger bakom denna information?

Vad är bevisen?

Vad säger andra källor?

Elevuppgift (i grupper om 2-3 personer)

1) Similarity: Dubbelkolla! Gör en reverse image search för att se var bilden kommer från och om den är manipulerad. Använd olika sökmotorer såsom Yandex, Bing and Google.

- Börja med det här Imgur [inlägget](https://imgur.com/gallery/BWtNcU0)

Högerklicka och använd Fake video news debunker by Invid för att göra reverse image search i Yandex mm. Är inlägget trovärdigt? Varför/varför inte?

2) Forensic: Du är detektiven! Kolla vad som har manipulerats.

- Klicka på det här Twitter [inlägget](https://twitter.com/MainatJM/status/914402135734996993)

Högerklicka på bilden och använd Fake video news debunker by Invid – Forensic. Submit & scrolla ned. Är inlägget trovärdigt? Varför/varför inte?

3) Keyframes: Stoppa och analysera videon!

- Klicka på den här Twitter [videon](https://twitter.com/tsnotdweena/status/1139204212762578945)

Använd keyframe knappen. Klistra in länken till Twitter.inlägget. Gör sedan en omvänd bildsökning. Använd förstoringsglaset för att kolla namnet på karusellen. Googla! Är inlägget trovärdigt? Varför/varför inte?

Similarity

<https://imgur.com/gallery/BWtNcU0>

Forensic

<https://twitter.com/MainatJM/status/914402135734996993>

Keyframes

<https://twitter.com/tsnotdweena/status/1139204212762578945>

FÖRKLARINGAR/FACIT

1) valrossen var på en rysk ubåt som genomgick reparationer 2006. Den populära bilden av ung man bakom är fejk ([Snopes](#), 2019).

Tips & trick!

Bing reverse image search + Google key word search "walrus submarine fake photo" scrolla ner till Snoopes artikeln i träfflistan.

Click bait!

2) Bilden är från protester.

Flaggan infogad för att ge bilden mer symbolisk kraft ([El Pais](#), 2017)

Tips & trick!

Forensic + Google reverse image search "Catalonia fake" – scrolla ner till El Pais artikeln.

Ideologisk desinformation!

3) Videon är fejk.
Producenten är okänd. ([Metro](#), 2019; [Wired](#) 2019)

The terrifying theme park ride everybody keeps sharing online is actually fake

Tips & trick!

Keyframes + Google reverse image search + Magnifier för att se "Gyro drop".
Textsök "Gyro drop fake" scrolla ner till Wired artikeln i träfflistan.

Click bait!

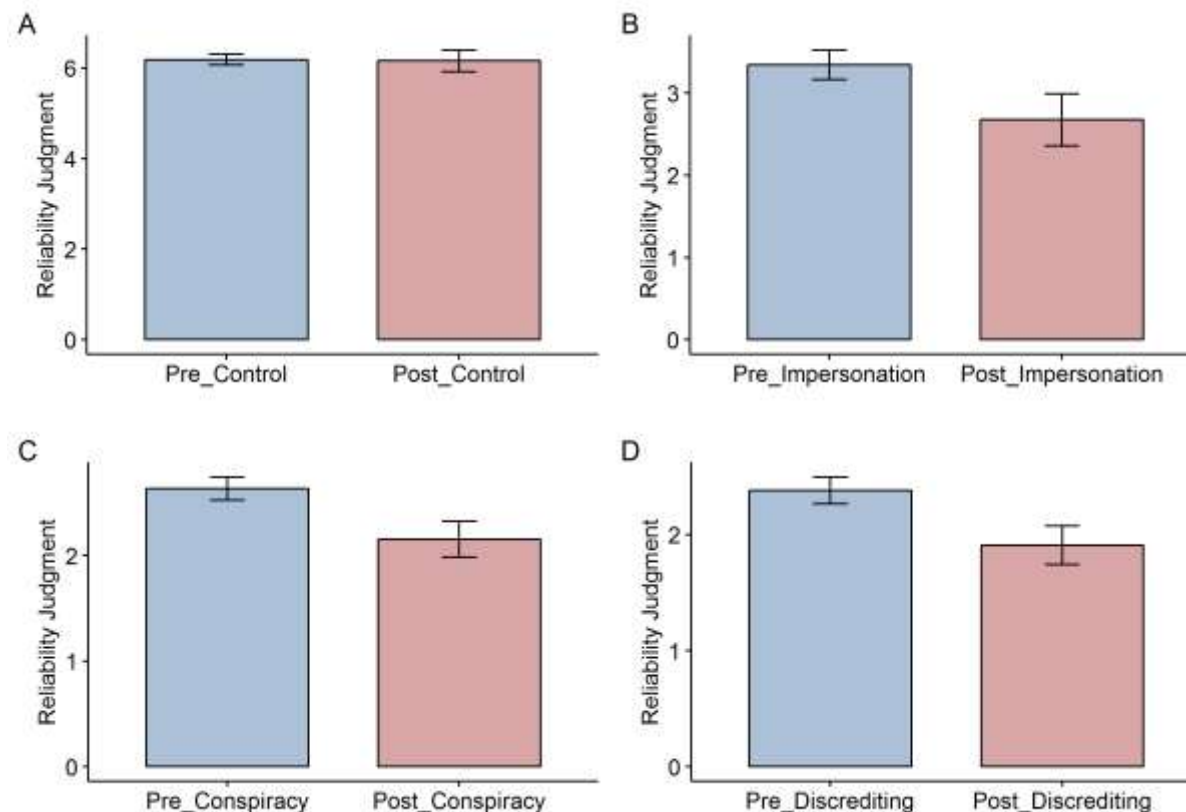
Identifiera manipulativa strategier

Från Fejkade nyheter till
kaos! Hur lågt kan du gå?
Försök få så många följare
som du kan!

BÖRJA SPELA

badnewsgame.se

Roozenbeek, van der Linden & Nygren (2020) **Psychological inoculation interventions can reduce susceptibility to misinformation across cultures**, The Harvard Kennedy School Misinformation Review

KÄNSLOR

BEDRAGARE

POLARISERING

MISSKREDITERA

KONSPIRATION

TROLLA

Försvar mot manipulation och desinformation

Självtest
med
feedback

Manipulerad eller äkta?

Titta igenom videoklipppet och försök avgöra om det är datormanipulerat eller äkta. (Klippet har inget ljud).

Tror du att videon är verklig eller datormanipulerad?

Manipulerad Äkta

Hur säker är du på ditt svar?

Vadligt osäker Ganska osäker Varken eller Ganska säker Våldigt säker

Nästa fråga >

Försvar mot manipulation och desinformation

Jag skriver här ord men
fin en djupare förståelse.

Digitala prov som utmaning

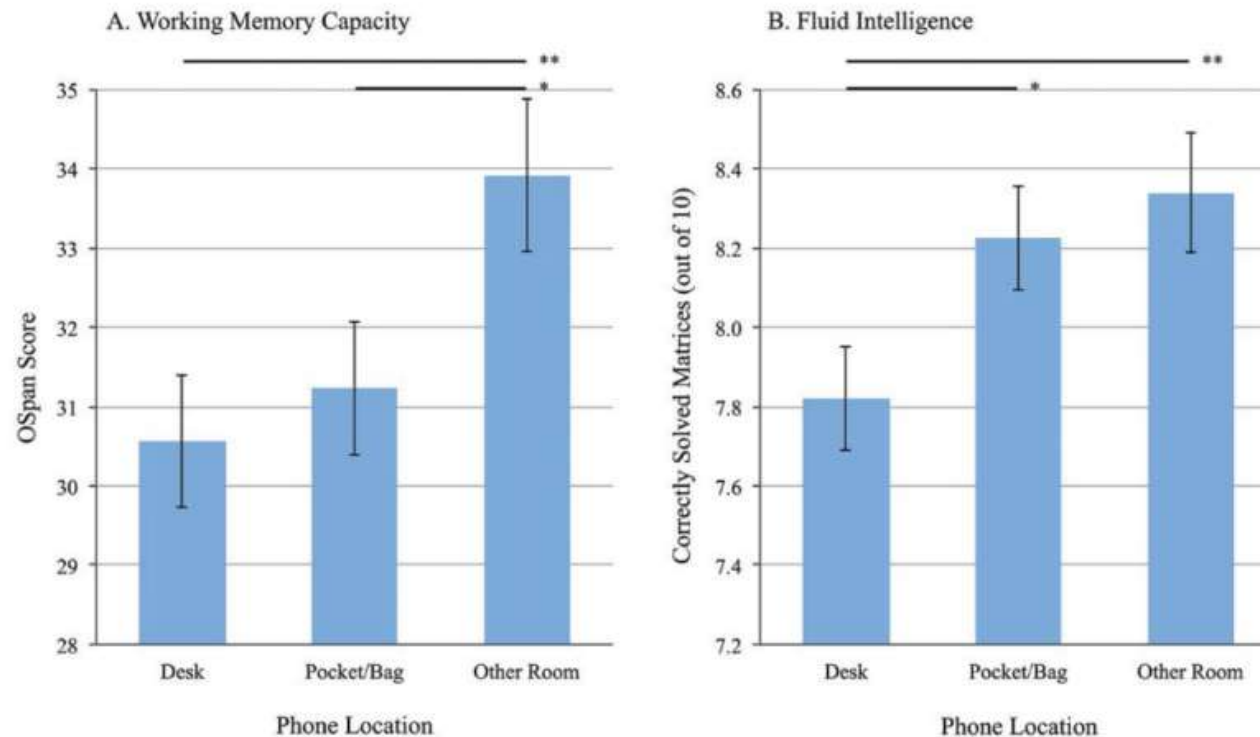
The students who took the test online performed as if they'd had five fewer months of academic preparation in math and 11 fewer months of preparation in English than their peers who took the test on paper

Backes, B., & Cowan, J. (2019). Is the pen mightier than the keyboard? The effect of online testing on measured student achievement. *Economics of Education Review*, 68, 89-103.

doi:<https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2018.12.007>

Mobiler även avstängda stör tänkandet och prestationer

Duke, K., Gneezy, A., & Bos, M. W. (2017). Brain drain: The mere presence of one's own smartphone reduces available cognitive capacity. *Journal of the Association for Consumer Research*, 2(2), 140-154.

Särskilt problematiskt för dom som uppger att dom är beroende av mobilen!

A circular network diagram composed of numerous small black dots connected by thin black lines. The dots are arranged in a roughly circular pattern, with some lines crossing each other. Various icons are placed at different points within the network, including a speech bubble, a camera, a globe, a laptop, a musical note, a star, a document, a person, a group of people, headphones, a gear, a Wi-Fi symbol, a magnifying glass, a smartphone, a mail icon, a calendar, a lightbulb, a hand pointing at a screen, and a padlock. The overall theme is digital connectivity and technology.

- Tillgänglighet (Rosenzweig 1999; Nygren 2014)
- Multimodalitet – se, lyssna, skapa (Vasudevan 2010; Kress 2003, 2010; Selander & Åkerfeldt 2008, Säljö 2012)
- Talsyntes bra för visst lärande (Elkind, Cohen & Murray 1993; Anderson-Inman & Horney 2007).

Evidensbaserade digitala resurser

Stanford Education @Stanfor... · 1d
"If you aren't struggling, you aren't really learning," says @StanfordEd professor @joboaler.

'Embrace the struggle,' says education professor
news.stanford.edu

4 226 529

**NYHETS-
VÄRDERAREN**
THE NEWS EVALUATOR

<https://cor.stanford.edu/>
www.badnewsgame.se
<https://cognitionmatters.org/se/vektor/>
<https://www.youcubed.org/>
<https://aaalab.stanford.edu/>
<https://phet.colorado.edu/>
www.nyhetsvarderaren.se
www.sheg.stanford.edu
<http://project-youcheck.com/>
<https://www.getunderpressure.com/?lang=en>

Försvar mot manipulation och desinformation

1. Goda ämneskunskaper – fakta och färdighet
 - Läsa mycket & ämnesspråk överbryggar klyftor
2. Källtillit & nyfikenhet
3. Lärare som styr, stimulerar och utmanar!
 - Ge struktur och helhet inför lärande av ny svår kunskap
 - En bit i taget med ledande/problematiserande frågor
 - Inte självstyrt lärande – vilsna barn spelar safe
 - Utmanande men inte toksvårt
 - Koppla ned för att undvika "fjärilsdefekten" och multitasking
 - Nytt & svårt, lättast på papper
 - Varsam digitalisering stödjer källkritik & resultat

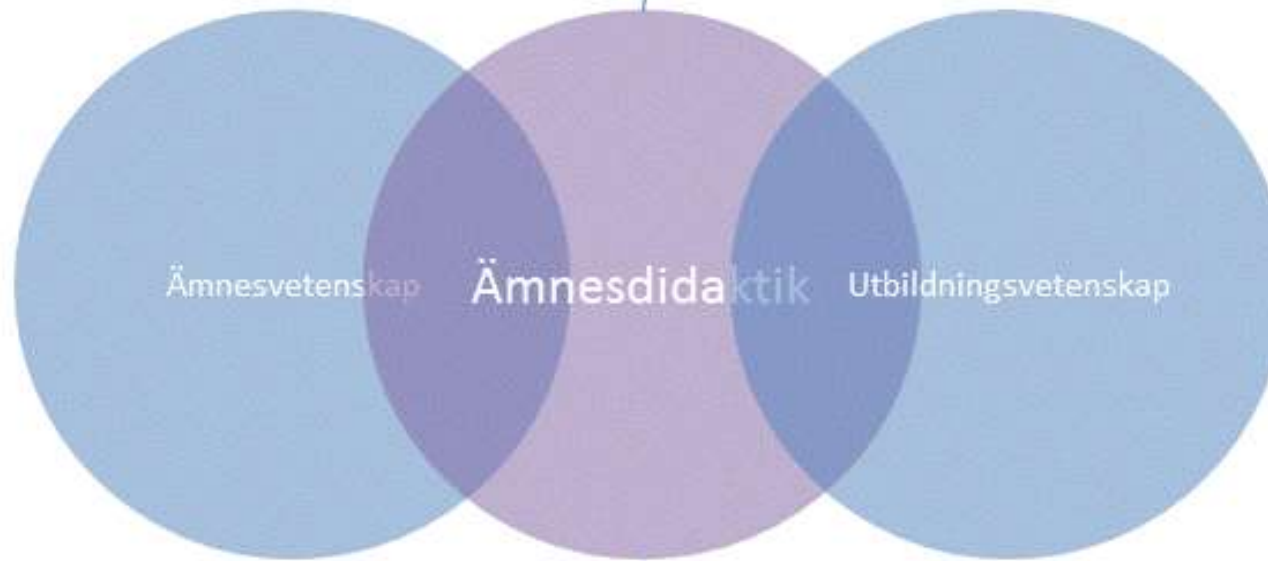

Ämnesdidaktik

Vad är särskilt viktigt i ämnet?

Vad har eleverna svårt att lära sig i ämnet?

Hur kan undervisningen designas för att lära eleverna viktiga och svåra saker?

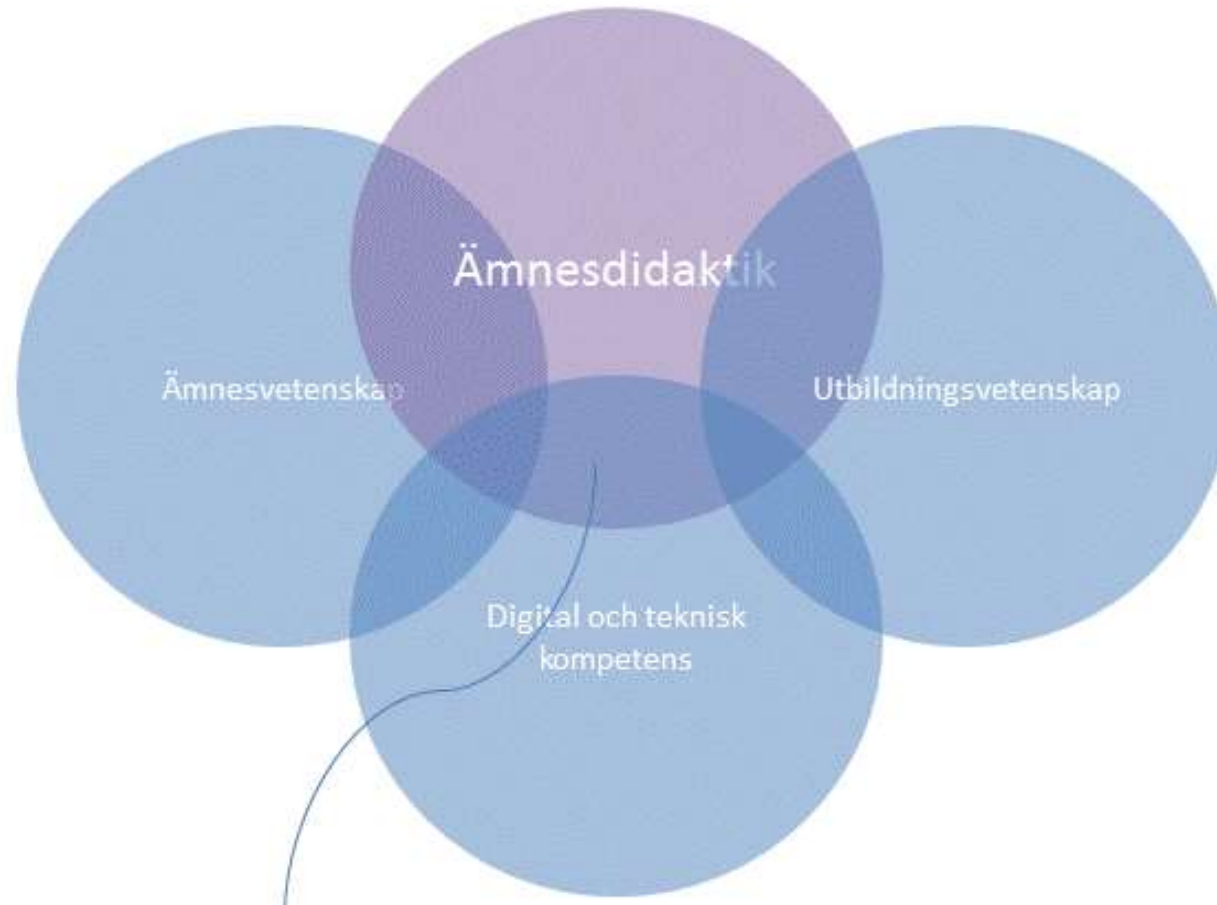
Vad?

Hur?

Varför?

För vem?

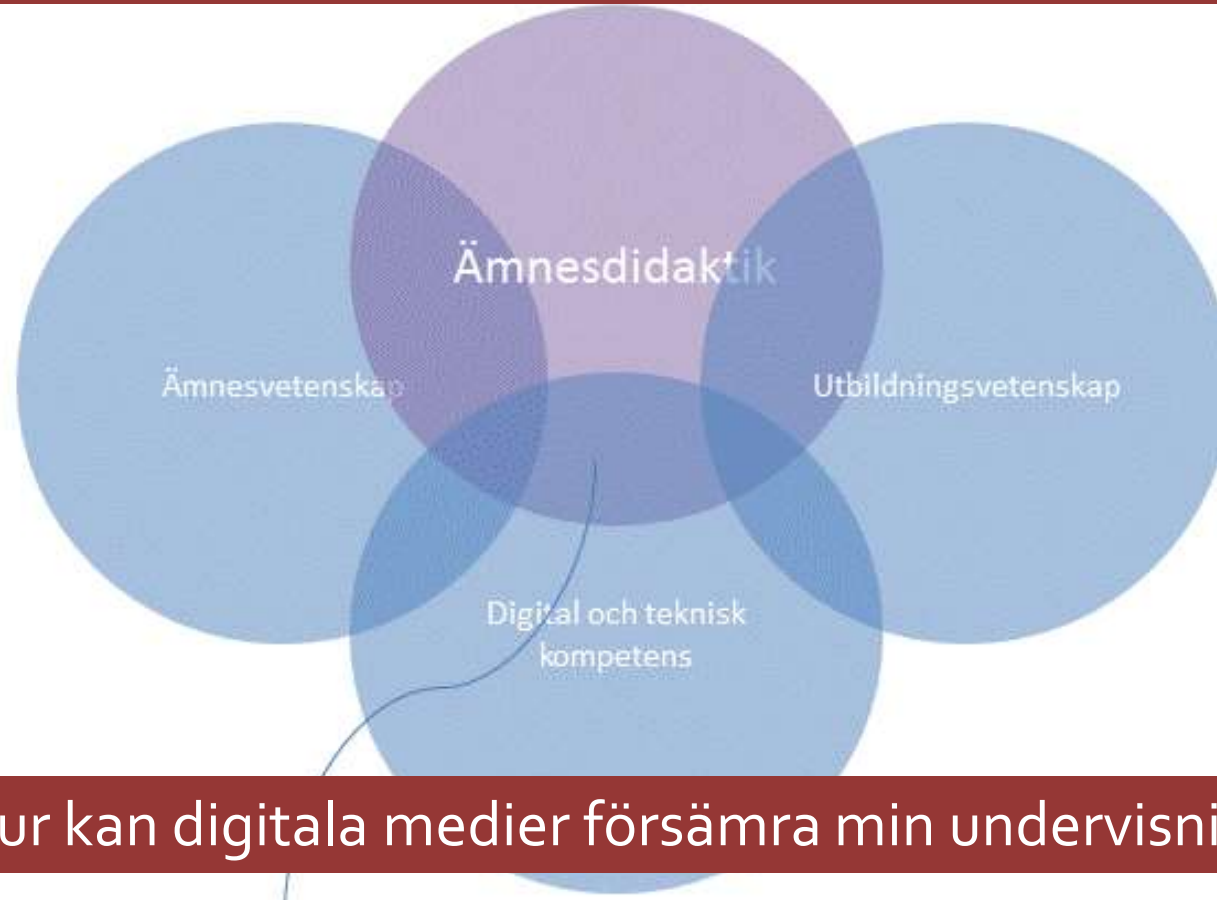
Utmaningen! Att hitta balansen

Ämnesdidaktisk digital kompetens

Utmaningen! Att hitta balansen

När och hur kan digitala medier bidra till undervisningen i mitt ämne ?

När och hur kan digitala medier försämra min undervisning?

Ämnesdidaktisk digital kompetens

”Lärare ska ha kunskap och mandat att avgöra när och hur digitala verktyg ska användas för att stärka lärandet, och när de inte ska användas.”

Utbildningsminister Gustav Fridolin

Tack för att ni lyssnat!
Tankar, frågor, kommentarer?

Rabattkod på nok.se: fejk